

-antis (*Aen.* VIII, 54, 341), que hi hauria bastit ja uns *moenia Pallantiæ* (IX, 291, ed. G. Budé, p. 241) vera o mítica, aquesta genealogia era ben recordada i tot plegat influïa en la forma que aquests autors forasters donaven al nom hispànic. ⁴No hi ha dubte, però, que a Hispània el nom era d'arrel autòctona, i no pas hel·lènica; a Itàlia ja no cal establir-ho.

Sobre l'etimologia remota i la història antiga del nom ibero-romà no anem a la segura —com és forçós, en un terreny, on els especialistes van a les palpentes, quasi tant com tots: es contradiuen o vacil·len rectificat-se a si mateixos. Trobo clar que el duplicat -ANTIA / -ENTIA no és problema: fóra explicable ja per fon. en la història del llatí: -A- breu interna tendeix a *ē* (ll. -*ens*, -*tis* i per tant -*entia* en front de gr. -*α(v)ς*, -*αντια*, i *αντιον*); així mateix, com efecte d'alguna alternança morfològica de nivell indoeuropeu amb *en / on / n*, (majorment complicant-s'hi el joc de la *l* immediata). I aquí entraven en escena diversos dialectes indoeuropeus junt amb els ibèrics.

Ni tan sols hi ha seguretat sobre el caràcter primitiu hidronímic o toponímic / coronímic. Schuchardt (*Iber. Dekl.*), creu que la forma demostra que va passar del nom d'una població al d'un riu i no viceversa. Així com hi ha Saguntum al costat del Palància, ⁵hi ha *Palentia* al costat del Pisuerga, i el Carrión. En canvi, Krahe, que identifica amb el Palància, pel que fa al «Fluss bei Sagunt», i alhora amb Palència i el Pisuerga, opina que es partí del nom del riu (*Unsere Ältesten Flussnamen*, p. 49); i hi agermana una sèrie de noms de riu: lit. *Palā*, rus *Pola*, it. *Paglia* (cap a Orvieto); *Palvam*, *Palova*, *Palōnas*, (veg. Polònia, Rússia, Letònia etc.). L'entitat, com es veu, parcial i discutible? Farem més cas de l'hidronimista, o del lingüista general? No crec que els lingüistes, potser cap, admetin un enllaç hel·lènica, sinó del Sudoest o Nordoest europeu. Tampoc els millors d'ells ho han vist clar. Pokorný es pronunciava pel que ell en deia «il·lírnic» (*ZCelt. Phil.* XXII, 84-87. 151) per altres noms il·lirio-venètic, Urnenfeldersprache - o sorotàptic. Però més tard ell mateix tirà aigua al vi: «hatte ich ---» [o sigui 'jo havia'] (*Wissenschaftliche Forschungsberichte* 1953, 171 i *VRom.* 228). Continua admetent que hi ha germanor amb el lituà *Ālantas*, que aniria amb letó *aluōts* 'deu, ullal', potser un *Aland* afl. de l'Elba i un *Alz* renà (**ALANTIA*) que suposarien ieur. ^{ALONTOS}. Però això exigiria un complicat procés de manlleu i contramanlleu: sorotàptic → cèltic i després ultracorrecció del celtisme amb una *p*- secundària: car només el cèltic explicaria la caiguda d'una *p*- indoeuropea però no viceversa en cap llengua. La nostra conclusió ha de ser que ells mateixos se senten en una xarxa d'antinòmies, sense prou raó per tallar un nus gordià.

Acontentem-nos, doncs, amb la seguretat que tant el *Palància* com *Palentia* lleonesa són autòctons de les

terres ibèriques, i amb una vaga fesomia indoeuropea.

¹ L'inf. ho digué bé, però de primer havia dit *el riu palēnthia*, per més que cuità a rectificar-ho amb *á* (XXX, 18.20) indici tanmateix que és un mot més usat en l'Escola i l'administració que en la conversa o quan oralment es vol situar en altres llocs.—

² Hi pogué influir el rebombori, més periodístic que savi, que es féu entorn del paratge de troballes arqueològiques dit «València la Vella», amb un art. de Danvila, jove amb ambicions acadèmiques madrilenyes i uns seus articles a «Las Provincias» poc seriosos: res a veure geogràficament: és més enllà del Túria, uns 10 k. O. de València.—³ Combinacions d'erudits, com Escolano, Beuter, Diago, devoradors o inventors de falòrnies paretimològiques. Hi ha troballes ibèriques, però de nom ignorat. És arbitrari dir-ne *Pallantia*. Sembla principalment una fantàstica relació entre el nom vulgar València la Vella i el d'Aldaia que no té res d'ibèric; àr. *al-d-āḡ'a* 'l'aldea': trepig etimològic: resumit en *El Arch.*, diverses notes, i vol. VII, 298; III, 1888, 253-8, i VII, 298 i 375.—⁴ Tovar, almenys un cop, arriba a anomenar el Palància: «río hoy llamado Mijares» (*Zephyris*, VIII, 79, cf. *Vª Congr. Int. Onom.* 1955). Confusió i badada enormes.—

⁴ Sigui per la mateixa contaminació o per la -ANTIA en general, també hi ha el canvi de PALATIA 'palau' en -ANTIA, a la base de l'al. m. ant. *pfalanza*, b. al. ant. *palinza* 'residència d'un príncep seglar o d'església' (cf. Gamillscheg, *Rom. Germ.* I, 13).—

⁵ «Llamado Mijares [!], y seguramente nombre también del actual Carrión, lo que explica el nombre de Palencia, la antigua Palantia» (Tovar, *l. c.*). Però també *Palentia* i *Palentinus*, amb *e*, es troben en els antics i inscripcions, sense separació geogràfica neta.

Palanquiró, V. *Palanca* *Palanxet*, V. *Paranxet*

PALAU

(del ll. PALATIUM: *DECat.* VI, 1906, 19-191a41)

Sengles *Palau*, poble del municipi de Santa Llocaia, veïnat i santuari del municipi de Sant Llorenç de la Muga i santuari i antiga pabòrdia del monestir de Ripoll (municipi de Gurb de la Plana).

Sengles *el Palau*, barri de cases i antiga quadra del municipi de Sant Andreu de la Barca, barri del nucli antic de Bagà i barri de Mataró.

Noms formats amb el mot Palau + complement o determinatiu:

Palauborrell, vt. de Viladamat (V. s. v. Borrell, vol.